

פסחים כח. (משנה) עד כט: (ש18 הנקודתיים)

ביאורי מושגים

אין פודין את הקדשים להאכילן לכלבים: דברי קודש שאינם ראויים למזבח ולאדם (כגון: בהמות קדשים שנטרפו) וראויות רק לאכילת כלבים, אין פודים אותם לחולין לשם אכילת כלבים (וכדי להשתמש בפדיונם לקודש), משום כבוד הקדשים. [אך יש דעה שכן פודים אותם במקרה שכזה]

דבר הגורם לממון: כגון - דבר שעתה אין לו כל ערך ממוני, אך לאחר זמן יהיה לו ערך ממוני. ישנה מחלוקת האם דבר הגורם לממון נחשב כממון או לא.

קים ליה בדרכה מיניה - עקרון דיני הקובע שאם אדם ביצע פעולה אחת שבה עבר על שני איסורים במקביל - הוא נענש רק בעונש חמור על האיסור החמור. על האיסור הקל הוא אינו נענש.
היקף דין 'קים ליה' - ברור שכאשר העונש החמור הוא מיתה בידי שמים מפעילים קים ליה. התנאים נחלקו האם כאשר העונש החמור הוא מיתה בידי שמים מפעילים 'קים ליה' (ר' נחוניא בן הקנה) או שלא.

משנה

חמץ שעבר עליו הפסח:

של נכרי - מותר בהנאה.

של ישראל - אסור בהנאה.

בהמשך אנו רואים שרב אחא ב"י חזר בו.

כאיזה דעה המשנה?

רב אחא בר יעקב: ר' יהודה. (ר' יהודה אסר רק חמץ של ישראל, חמץ של גוי מותר)

רבא: ר' שמעון. (מהתורה חמץ ישראל שעבר עליו הפסח מותר אבל ר"ש קנס ואסר מדרבנן)

ברייאתא

דין החמץ

בערב פסח (משעה 6) וחמץ שעבר עליו הפסח: ר' יהודה: אסור (בלאו).
 ר' שמעון ור' יוסי הגלילי: מותר

איסור אכילה בפסח עצמו: לפי כולם אסור בכרת,

איסור הנאה בפסח עצמו: ר' יהודה ור' שמעון: אסור בהנאה.
 ר' יוסי הגלילי: מותר בהנאה

טעמו של ר' יהודה:
 ישנם 3 פסוקים שנאמר בהם לאו, (אחד לפסח, השני ללפני הפסח והשלישי לאחרי הפסח)

טעמם של ר' שמעון וריה"ג
 מהפסוק הראשון אכן לומדים איסור לאו לתוך הפסח, אבל מ2 הפסוקים האחרים לומדים דינים אחרים (דבר שנתחמץ מחמת דבר אחר, ושבפסח מצרים איסור חמץ נהג רק יום אחד).

תגובת ר' שמעון: מפסוק זה לומדים שאיסור חמץ נוהג דווקא בתוך פסח (לשיטתו מקישים חמץ למצה ולא מצה לחמץ).

תגובת ר' יהודה: פסוק זה בא ללמד שאף טמא ושהיה בדרך רחוקה (הפטורים מקרבן פסח) חייבים במצה.

תגובת ר' שמעון: לומדים את דינם מערל ובן נכר.

מנין נלמד שמצוות אכילת מצה נוהגת אפילו בזמן הזה?

ר' יהודה: מהפסוק "לא תאכל עליו חמץ... תאכל עליו מצות" (מהיקש מצה לחמץ).

ר' שמעון: מהפסוק "בערב תאכלו מצות" (שהוא פסוק מיותר).

ברייתא

האוכל חמץ של
הקדש בפסח:

ת"ק: מעל.

י"א: לא מעל.

הסבר המחלוקת:

ר' יוחנן: ת"ק: לא מפעילים 'קים ליה' (עין ביאור מושגים) בחיוב כרת (ולכן חייב בתשלומים ומעל)
י"א: מפעילים 'קים ליה' גם בחיוב כרת (כר' נחוניא, ולכן פטור מתשלומי ולא מעל)

רב יוסף: שני התנאים סוברים כר' יוסי שחמץ בפסח מותר בהנאה.
המח' היא: ת"ק: מותר לפדות קדשים כשרק כלבים יכלו לאכלם לאחר הפדיון (ולכן מעל)
י"א: אסור לפדות במצב כזה (ולכן לא מעל).

רב יוסף (ע"פ רב אחא): שני התנאים סוברים שחמץ לאחר הפסח מותר בהנאה (כר' שמעון),
המח' היא: ת"ק: האוכל חמץ בפסח נחשב מזיק כיוון שמנע הנאה מחמץ זה לאחר הפסח (ולכן מעל).
י"א: האוכל חמץ בפסח לא נחשב מזיק (ולכן לא מעל)

רב אחא בר יעקב: ת"ק: חמץ מותר בהנאה לאחר הפסח (כר' שמעון) - ולכן הזיק (ומעל).
י"א: חמץ אסור אף לאחר הפסח (כר' יהודה) - ולכן לא הזיק (ולא מעל).

רב אשי: ת"ק: חמץ מותר בהנאה אף בפסח עצמו (כר' יוסי) - ולכן מעל,
י"א: חמץ אסור בהנאה בפסח עצמו (כשאר התנאים) - ולכן לא מעל